

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 266

TELEFON 25-67
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, sreda 23. novembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Vpad v Karpatsko Ukrajino

Nemški zunanji minister von Ribbentrop potuje v Rim — Madžarska in polska propaganda s pomočjo ukrajinskih izdajalcev — Vpad in boji z madžarskimi in poljskimi prostovoljci — Energično stališče Nemčije

BERLIN, 23. novembra. Po informacijah iz berlinskih političnih krogov poroča »United Press«, da bo nemški zunanji minister von Ribbentrop odpotoval koncem tega tedna ponovno v Rim na sestanek z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Namen tega potovanja je intervenirati v Rimu pred odpotovanjem grofa Ciana v Varšavo v zadevi Karpatske Ukrajine. Kakor se iz potovanjem grofa Ciana v Varšavo v zadevi Karpatske Ukrajine. Kakor se iz ve, podpira Italija kljub dunajski razsodbi še dalje madžarsko in poljsko akcijo za nasilno odtrganje Karpatske Ukrajine od Češkoslovaške in vpostavitve skupne meje med Madžarsko in Poljsko na Karpatih. Nemčija je te dni energično intervenirala v Budimpešti in Varšavi in se je treba samo tej intervenciji zahvaliti, da madžarske in poljske čete še niso vdrle čez meje Karpatske Ukrajine. Nemčija pa hoče sedaj pridobiti tudi Italijo za to, da odtegne madžarski in poljski akciji svojo podporo in se postavi na nemško stališče. To se pa mora zgoditi pred Cianovim obiskom v Varšavi.

AKCIJA IZDAJALCEV

DUNAJ, 23. novembra. Madžari in Poljaki nadaljujejo vedno bolj srdito svojo radijsko in časniško kampanjo proti samostojnosti Karpatske Ukrajine in pri tem delu jih podpirajo tudi bivši minister Fenčik in njegovi ter Brodijevi pristaši, ki so se kot madžaroni postavili v tujo službo proti svojemu narodu. Ta skupina potvarja na debelo izjave o razpoloženju ukrajinskega ljudstva. Ugotovljeno je, da obstaja v Užhorodu cela pisarna za fabriciranje raznih izjav in dokumentov. Ta pisarna razpolaga tudi z velikimi vsotami denarja, s katerim skuša podkupiti posamezne Ukrajince na svobodnem ozemlju ter jih pridobiti kot agitatorje in provokatorje za svoje namene. Užhorodsko pisarno in propagando vodijo bivši minister Fenčik, Kajovič in Demk.

GROŽNJA NEMČIJE

Na ukrajinski meji se dalje zbirajo madžarski in poljski oddelki prostovoljcev, ki jih je pa oborožila in opremila madžarska, odnosno poljska redna vojska in stoji tudi pod vodstvom aktivnih častnikov. Za temi prostovoljskimi formacijami se pa koncentrirajo redne čete, ki so pripravljene, vdreti takoj za prostovoljci v Karpatsko Ukrajino pod pretvezo, da morajo vpostaviti tam mir in red, ker niti Madžarska niti Poljska ne moreta trpeti na svojih mejah ognjišča večnega nemira. Po dogovoru med Budimpešto in Varšavo bi se bila morala oborožena akcija proti Karpatski Ukrajini pričeti že predvčerajšnjim zvečer. To se ni zgodilo samo zaradi energične nemške intervencije v Budimpešti in Varšavi. Nemčija je namreč zagrozila, da »gotovega dejstva« ne bi priznala, ampak bi nasprotno poslala v Karpatsko Ukrajino svoje lastne čete, ako češkoslovaške ne bi zadostovale.

VPAD PROSTOVOLJCEV

PRAGA, 23. novembra. Tekom noči so vpadli čez mejo v Karpatsko Ukrajino oddelki neregularnih madžarskih in poljskih čet, tako imenovani »prostovoljci« in skušali prodreti v notranjost. Češkoslovaška vojska je na obvestilo mejnih straž takoj stopila v akcijo, da očisti ukrajinsko ozemlje od vpadnikov. Razvili so se na posameznih odsekih manjši in večji spopadi, ki so se končali s porazom vpadnikov. Vpadniki so bili vrženi čez mejo, nekaj pa jih je bilo tudi ujetih. Le manjšim skupinam se je posrečilo, izogniti se zasledovanju, kar je omogočilo prazgodnato obmejno ozemlje. Oddelki češkoslovaške vojske te skupine zasledujejo, da jih zajamejo in razorožijo. V Karpatsko Ukrajino so odposlane nove čete, da preprečijo eventualni vdor večjih oddelkov Madžarov in Poljakov. O žrtvah spopadov niso znane nobene podrobnosti.

IZJAVA MINISTRA REVAJA

PRAGA, 23. novembra. Karpatsko-ukrajinski minister Revaj je podal novo izjavo, v kateri odločno zanika v tujem tisku razširjene vesti o vstaji prebivalstva v Karpatski Ukrajini. Tam vlada med prebivalstvom popoln mir in red. Tudi pošiljanje novih čet ni potrebno, ker zadostujejo sedanje mejne čete za zadrževanje vpadajočih teroristov, ki pa niso ukrajinskega porekla. Teroristi so poškodovali na več mestih železnico, ceste, mostove itd. Glede prehrane pa je dejal, da se je zelo izboljšala zaradi povečane uporabe cest med Slovaško in Karpatsko Ukrajino.

GLASOVI NEMŠKEGA TISKA

BERLIN, 23. novembra. Nemški tisk spremlja z velikim nezadovoljstvom akcijo Madžarske in Poljske proti Karpatski Ukrajini in naglašja, da pomeni ta akcija novo resno nevarnost za mir v srednji Evropi. Listi naglašajo, da se je Madžarska obvezala brezpogojno sprejeti in priznati dunajsko razsodbo, sedaj pa jo sabotira. Posebno odločno pa nastopajo proti pisanju madžarskih listov, ki naglašajo, da se Madžarska ne more zadovoljiti z narodnostnimi, ampak zahteva zgodovinske meje. Časi zgodovinskih mej, ki niso ustrezale narodnostnim, so minili, in s tem se bodo morali hote ali ne hote sprijazniti tudi Madžari. Nemčija je s simpatijami podpirala madžarske težnje po korekturi mej, toda proti kršitvi dunajske razsodbe bo nastopila z vso avtoriteto.

ZAKAJ PODKARPATSKA RUSIJA

PRAGA, 23. novembra. V novem zakonu o avtonomiji je ostalo uradno ime Podkarpatska Rusija, ker je bilo tako mednarodno uzakonjeno v mirovni pogodbi. To ime bo mogel v Karpatsko Ukrajino spremeniti pravnoveljavno šele novi ukrajinski deželni zbor, ki bo izvoljen prihodnje leto. Do tedaj pa ostane uradni naziv Podkarpatska Rusija.

Konec popuščanja

PARIŠKI SESTANEK ANGLEŠKIH IN FRANCOŠKIH DRŽAVNIKOV V ZNAKU ODDALJITVE ANGLIJE OD NEMČIJE. — GLAVNI PREDMET RAZGOVOROV SKUPNA OBOROŽITEV.

LONDON, 23. novembra. Danes sta odpotovala na sestanek v Pariz ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister Halifax s spremstvom. Pariški sestanek predstavlja prvo direktno konferenco angleških in francoskih državnikov po Monakovem. Dogodki zadnjih dni ji pa dajejo nov in poseben pomen. Konferenca se bo razvila v povsem drugačnem duhu, kakor se je še nedavno nameravalo. Preganjanje Židov v Nemčiji je ustvarilo novo napetost med Anglijo in Nemčijo. To je priznal včeraj sam Chamberlain, ki je odgovoril na vprašanje nekega poslanca v spodnji zbornici, ali se bo v Parizu govo-

rilo tudi o pripravi novega sestanka med predstavniki Anglije in Nemčije z odločnim: »Ne«. Pariški sestanek ne bo več bantanje za nadaljnje koncesije Nemčiji, ampak v prvi vrsti priprava za novo veliko vzajemno oborožitev Velike Britanije in Francije. Vprašanje skupne oborožitve, zlasti v zraku, bo glavni predmet razgovorov. Anglija in Francija bosta bazirali to oborožitev na popolnoma soglasno zunanjo politiko. Kot podlaga razgovoru o skupni oborožitvi bodo služila poročila obeh generalnih štabov. Glede letalstva se zagotavlja, da bo Anglija gradila predvsem bojna letala, Francija pa bombnike.

Boj za francoske dekrete

DALADIERJEVA VLADA JE DOBILA V FINANČNEM ODBORU LE TESNO ZAUPNICO. PRIČETEK STAVK PO VSEJ FRANCIJI

PARIZ, 23. nov. Pri seji finančnega odbora francoske poslanske zbornice so socialisti vložili predlog, naj odbor odkloni nove vladne dekrete. Predlog je bil z 20 proti 18 glasovom in 5 vzdržanimi odklonjen. Nato je govoril tri ure finančni minister Reynaud, ki je pojasnjeval nove ukrepe. Odgovarjali so mu različni voditelji socialistov. Končno je govoril še predsednik vlade Daladier, ki je izjavil, da bo takoj telefoniral v London in preložil sestanek s Chamberlainom in Halifaxom, če ne dobi zaupnice. Pri drugem glasovanju je dobil zaupnico s 25 proti 16 glasovom in 2 abstinenca.

PARIZ, 23. nov. Naknadno se je izvedelo, da je Daladier z najbolj ostrimi besedami in pretinjami dobil večino v finančnem odboru. Reynaud pa je poudaril, da se je od začetka meseca do danes vrnilo v Francijo čez 2 milijardi in četrt

kapitala.

PARIZ, 23. nove. Včeraj je stopilo v štrajk 10.000 delavcev v tovarnah municije. Protestno zborovanje proti novim dekretom je policija razgnala. Danes pa je stopilo v stavko 20.000 kovinarjev. CGT (glavna delavska zveza) je sklenila za soboto generalni štrajk proti novim dekretom.

USA zgradi 12.000 letal

NEWYORK, 23. novembra. Havas poroča: »Newyork Times« objavlja vest, da je bil v Washingtonu sprejet načelni sklep o povečanju bojnega letalstva Združenih držav. Določeno je, da se v prihodnjih dveh letih zgradi na novo 12.000 bojnih letal. Za vojsko na morju bo zgrajenih 9000 letal, za bojno mornarico pa 3000. Razen tega poroča list, da bo vlada vpeljala nov davek na dohodke.

Zapiski

Republikanska Španija brez kruha

Predsednik Cortesov (zbornice) Martinez Barrio je govoril v Barceloni o pomoči in prehrani za republikansko Španijo: Pred državljansko vojno je štela Španija 23.600.000 prebivalcev. Trenutno je skoro 60% španskega ozemlja pod Francovo oblastjo. Republikansko ozemlje šteje zdaj 13 milijonov prebivalcev, od teh 3 milijone beguncev, pod Francmom pa je le 10.600.000 prebivalcev. Na republikanskem ozemlju, ki znaša 40%, živi torej 55% prebivalstva. V Francovih predelih je meso, mleko, ribe itd. Mi (republikanci) pa imamo industrijske predele, kot je Katalonska, pokrajine z rižem in sadjem na vzhodu in rudarske predele. Naši viri za prehrano ne zadostajo potrebam našega prebivalstva. Odtod potreba po pomoči iz tujine pri prehrani. Barrio je nato opisal obe vrsti pomoči, ki jih dobiva Španija. Pomoč od strani vlad in pomoč zasebnih organizacij. Kar se tiče pomoči od vlad, »je zelo skromna«. Nato je Martinez Barrio poudaril, da da je dala vlada na znanje, da ne nasprotuje načrtu, da bi dobivalo tudi ljudstvo Francove Španije pomoč v obliki živil sorazmerno z republikansko Španijo. — Vlada je celo pripravljena, plačati stroške za živila za obe strani. Toda Burgos je izvršil pritisk proti temu, da bi republikanska vlada tako pomagala ljudstvu. »Tujina pa naj nikar ne misli, da bi mogel izostanek pomoči pomanjšati voljo odpornosti španskega ljudstva!« je končal Barrio.

Obravnave proti Schuschniggu ne bo?

Korespondent »Daily Herald« potrjuje z Dunaja, da bodo Schuschniggova kmalu brez obravnave izpustili, da pa ne bo smel iz Nemčije. Omenjeni poročevalec trdi, da je Hitler obiskal Schuschnigga in od njega zahteval, da prizna, da je moglo le zedinjenje zajamčiti bodočnost nemškega naroda. Schuschniggova žena, grofica Vera Fugger, pa je baje prosila ekskanclerja, naj objavi priznanje, kot ga zahteva Hitler, da bi s tem rešil življenje in bodočnost svojega sina. Schuschnigg je privolil, da tako izjavo pred sodiščem. Hitler pa je dobil po vrhu še dve pismi. Prvo od Mussolinija, ki je sporočil Führerju, da ne bi želel, da bi na sodišču razpravljali o zvezah med Avstrijo in Italijo. Drugo je napisal Schuschniggov oče, ki je medtem že umrl; ta odločno protestira proti temu, da bi bil njegov sin izdajalec nemške rase. Vse to je baje vplivalo na Hitlerja, da se je odločil, izpustiti Schuschnigga.

V Španiji nimajo Beneša!

Španski vladni list »La Vanguardia« zanika glasove o morebitnih mirovniških pogajanjih in posredovanjih: »Zakaj bi fantazirali? Resnica je ta, da trdijo v Burgosu, da je španska republika obsojena na smrt. Oni, ki bi radi varali, izgledajo kot ljudje, ki so na tem, da se vdajo... Vedo, da se bosta te dni sestala v Parizu Chamberlain in Daladier. Upajo, da bodo našli kakega Beneša ali Hodžo v Španiji. Toda take vrste ljudi so imeli na Češkoslovaškem, ne pa pri nas. Zaman upajo, da bo lahko prišel k nam kak diplomat, kot Runciman v Praho, in slabil našo odpornost!«

Madagaskar za Kanado?

Razširile so se govorice, da bo Francija odstopila Nemčiji Madagaskar. Zakaj pa ne? — se sprašuje »l'Oeuvre« — vendar le, če so te žrtve »zaradi miru« razdeljene med vsemi prijatelji. Mi bomo dali Madagaskar, Anglija nam pa naj vrne Kanado!

Maribor, 23. novembra.

Priznamo si, da smo v mnogočem grešili! V tistih lepih dnevih, ko je nastala Jugoslavija, smo se mogoče malo preveč veselili slepega sijaja na novo pridobljene svobode in nismo dovolj premislili, da še davno ni prišel čas, ko bi mogli počivati na pridobljenih lovorikah — tak čas v resnici ne pride nikdar. Navdušenje samo je bilo brez dvoma lepo, lahko bi bilo mogočno gibalno v zgraditvi nove države, takšne, kakršno smo sanjali. Milan Pribičević je zapisal l. 1919. v »Književnem jugu«, da se naj dvigne velika zgradba moderne, kulturne in socialne Jugoslavije. Napreden kmetijski stan s čistimi, udobnimi hišami in vasi, z dobro hrano in veliko pismenostjo; urejena vprašanja vseh delov delavstva, moderna in zdrava mesta... jugoslovanska žena dvignjena na stopnjo modernega časa in prava, visoko dvignjena narodna vzgoja, močna znanost in umetnost... Pribičević je napisal še marsikaj lepega o naših velikih ladjah po vseh morjih, o močni železniški mreži itd.

Ustavimo se le pri prosveti. Kako so si ljudje v Sloveniji predstavljali bodoče kulturno sožitje v novi državi? Prav enotavno in nekako tako-le:

»Saj smo si bratje, željni sožitja, ki bomo v silnem razvoju nove države brez dvoma poglobili svoje medsebojne stike in razumeli tradicijo posameznih pokrajin, kakor svojo lastno. Mi Slovenci bomo čisto naravno vzljubili srbske narodne pesmi in staro dalmatinsko pesništvo in mu čisto naravno odkazali mesto v templju, posvečenem naši skupni jugoslovanski preteklosti.« Hrvatski in srbski učenjaki bodo spet z veseljem raziskovali paralele v miselnosti ljudi, kakor Dositej Obradović, Martinović in Vodnik, da bomo iz boljše spoznane preteklosti vsi skupaj gradili boljšo bodočnost. Literatura novejših dob se bo pa tako brez nadaljnega razširila po vsej državi in povsod bodo znani in čitani Cankar, Krleža, Bora Stanković in drugi. Še lažje bo to pri drugih umetnostih in znanostih, ki bi v medsebojnem razumevanju zgradile idejne temelje novi državi.

Vse to se pa ni zgodilo. Kljub vsemu je danes res zrasel nekakšen skupni, jugoslovanski patriotizem, dejstvo pa je tudi, da si poreko mnogi patrioti z Županičem: »O domovina, kdor te ljubi zdaj, ljubi mora s črnim gnevom v duši!« Danes se moramo resno vprašati, ali je res vsemu kriva nesrečna kriza, ki je brez dvoma povzročila mnogo kulturnega zla? Ali ne bi bili mogli sredstev, ki jih imamo, boljše uporabiti, predvsem pa se zavedati dejstva, da jih moramo boljše uporabiti. Pričakovane nagleda napredka ni bilo, zato pa so tudi kulturne razlike med posameznimi pokrajinami ostale ostre, kakršne so bile — nova, skupna kultura jih vsekakor ni prekrila.

Tekaj citiram članek bivšega prosvetnega ministra Milana Grola (»Prosvetovanje i oslobodjenje«, Beograd, Naša stvarnost, 5—6. 1937.) Res je, da je mladi Milan Grol številke iz l. 1931., vendar prepričevalno dokazuje, da se razmere v zadnjih letih niso bistveno izboljšale. (Razmerje med prirastkom prebivalstva in spol, ozir. aktivnih učnih moči.)

Poglejmo nekaj števil: Dravska banovina ima 5% nepismenih. (Ni mi jasno, kako je ta še vseeno visoka številka.) V vseh ostalih banovinah je odstotek neprimerno večji in tudi velika razlika med spolno in žensko nepismenostjo — odstotek nepismenih žensk je neprimerno večji. Tega edino v Sloveniji ni. Občina mesta Beograda ima 7% moških analfabetov in že 25% ženskih. Dr. Grol pravi dobesedno: »Dravska banovina (Slovenija), tu je izvan svih ostalih... Sve ostale cifre odjave su.« Po Dravski ima najmanjši povprečni odstotek nepismenosti savska: (v odstotkih) 19 moških, 35 žensk, 27 povprečno; donavska 17 moških, 39 žensk, 28 povprečno; po povprečnem odstotku pa so najhujše tri: zetska 48 moških, 82 žensk, 66 splošno; vardarska 55 moških, 75 žensk, 70 splošno; vrbaska 59 moških, 75 žensk, 72 splošno.

Dr. Grol objavlja tudi statistiko časnikov in časopisov in prihaja do zaključka, da je, kakor po šolah, dijakih, učiteljih in pismenosti, tudi po časopisih slovenska banovina pred vsemi. »Petino vseh časnikov in časopisov čita (izdaja) oblast, ki predstavlja približno dvanajstino Jugo-

Zakon o avtonomiji uveljavljen

DANES JE IZŠEL V URADNEM LISTU ČSR ZAKON O AVTONOMIJI SLOVAŠKE IN UKRAJINE. — POGAJANJA ZARADI OSEBE NOVEGA PREZIDENTA IN PREDSEDNIKA VLADE.

PRAGA, 23. novembra. Senat je včeraj proti glasovom komunistov izglasoval novi zakon o avtonomiji Slovaške in Karpatske Ukrajine. Zakon je bil danes objavljen v uradnem listu republike in je s tem uveljavljen. Danes se nadaljujejo med posameznimi političnimi grupacijami in zlasti med Čehi in Slovaki pogajanja za določitev kandidata za novega prezidenta republike, ker je prevladalo prepričanje, da je dr. Chvalkovsky neobhodno potreben še nadalje na položaju zunanjega ministra in je zato kandidatura za prezidenta tudi sam odklonil. Med raznimi kandidati ima največ izgledov predsednik vrhovnega upravnega sodišča dr.

Emil Chacha. Doseči je treba dalje sporazum glede osebe bodočega predsednika osrednje vlade, ker zahtevajo Slovaki položaj zase. Nove težkoče je povzročil tudi razpust socialistične stranke na Slovaškem, ker so zaradi tega tudi češki socialisti napovedali najostrejšo opozicijo v parlamentu in senatu. Vendar se pričakuje, da bodo vse težkoče že danes odstranjene.

PRAGA, 23. nov. (Avala). DNB poroča: Po najnovejših informacijah bo novi predsednik republike izvoljen v ponedeljek ali torek prihodnjega tedna. Volitve se bo udeležilo 344 parlamentarcev.

Podpis izjave odgoden

IZJAVA O NENAPADANJU MED NEMČIJO IN FRANCIJO NE BO PODPISANA PRED PARIŠKIM OBISKOM CHAMBERLAINA IN HALIFAXA.

PARIZ, 23. novembra. Zunanji minister Bonnet je sprejel včeraj nemškega poslanca in razpravljal z njim o posameznih vprašanjih predlagane nemško-francoske izjave o prijateljstvu in nenapadanju. Ta izjava je bila istočasno tudi predmet razgovora med novim francoskim poslanikom v Berlinu Coulondrom in Hitlerjem. Baje je Hitler ob tej priliki izjavil, da je pripravljen, podati slovesno izjavo, da med Nemčijo in Francijo ne obstajajo nobena teritorialna vprašanja več. Sploh je Hitler govoril ob včerajšnjem sprejemu

Coulondra zelo prijateljsko in je dejal med drugim, da imata Nemčija in Francija mnogo razlogov, gojiti medsebojno spoštovanje in dobre sosedne odnose. Mirno tekmovanje med obema državama, je naglasil Hitler, more roditi obojestransko korist in blagostanje ter dobrobit tudi vsej ostali Evropi. Vendar se pričakuje, da bo nemško-francoska izjava podpisana še pred pariškim obiskom Chamberlaina in Halifaxa, ni izpolnilo. Francija bo z izjavo počakala na rezultate tega sestanka.

Italijanska sodba o Parizu

V RIMU PRIČAKUJEJO S PESIMIZMOM IN ZASKRBLJENOSTJO REZULTATE PARIŠKIH POSVETOVANJ MED ANGLIJO IN FRANCIJO.

PARIZ, 23. novembra. »Paris Midi« razpravlja o zadržanju vodilnih italijanskih političnih osebnosti glede pariškega setanka angleških in francoskih državljanov in naglašja, da se opaža v Rimu zadnje dni vedno večji pesimizem in strah, da bi mogli zadnji dogodki v Nemčiji povzročiti novo mednarodno napetost. Vodilne italijanske osebnosti pričakujejo z nape-

lostjo rezultate pariškega sestanka in naglašajo, da bodo velikega pomena za nadaljnjo evropsko politiko. Italija sicer želi uspeh, toda italijanski tisk očita Franciji, da ima svoje posebne namene in bo storila vse, da se ne rešijo razna vprašanja tako, kakor si je Chamberlain zamislil glede podpiranja italijanske politike.

Vsem, samo ne Nemčiji

ANGLEŠKI TRGOVINSKI MINISTER JE IZJAVIL, DA DA VELIKA BRITANIJA LAHKO VSEM DRŽAVAM TRGOVINSKE KONCESIJE, SAMO NEMČIJI NE.

LONDON, 23. nov. Na včerajšnji seji angleške spodnje zbornice se je razpravljalo tudi o koncesijah, ki jih je dala Velika Britanija z zadnjo trgovinsko pogodbo USA. Na neko zadevno vprašanje pa je trgovinski minister Oliver Stanley odgovoril, da je Velika Britanija pripravljena, dati enake koncesije vsaki drugi državi,

ki želi na enak način kakor USA uređiti svoje trgovinske odnose z njo. Ne more pa Velika Britanija v nobenem primeru in pod nobenim pogojem dati kakih koncesij Nemčiji, in sicer zaradi njenega gospodarskega sistema in postopanja v zunanji trgovini, ki ga je uveljavila.

Obisk kneza Pavla v Londonu

LONDON, 23. nov. (Avala). Zaradi smrti norveške kraljice Maud so nastopile nekatere izpremembe v programu obiska jugoslovanskega kneza namestnika Pavla in kneginje Olge. Včeraj so odpadli vsi obiski v Buckinghamski palači. Reuter javlja, da bo jugoslovanski kneževski par

ostal v Londonu deset dni. Kneginja Olga želi ostati tu do konca prvega četrtletja šole svojih otrok, nato pa bodo vsi skupaj odpotovali v Jugoslavijo.

DEL VAYO V PARIZU

PARIZ, 23. nov. V Parizu se mudi in bo ostal do odhoda Chamberlaina zunanji minister republikanske Španije del Vayo.

slavije.«

Bivši prosvetni minister zaključuje, da so pri nas sredstva nesorazmerna cilju, kjer je ni take ideje, ki bi vpostavila duhovno ravnotežje in ustvarila solidarnost med oblastmi, od katerih so nekatere za življenjski boj štirikrat manj usposobljene, kakor druge.

Najhujše je: Mi Slovenci moremo biti zaradi nizke ravni prosvete v južnih krajih le globoko žalostni in moramo z veseljem pozdravljati gibanja, kakršen je n. pr. hrvatski boj proti analfabetizmu, ne moremo pa biti veseli relativno sijajne pozicije Slovenije. Da, če vzamemo v poštev našo revščino, se lahko mirno primerjamo s prosvetljenimi severnimi državami, Švedsko, Norveško in Dansko. Če pa odštejemo revščino, ostanejo absolutne številke in v teh izrazito zaostajamo! Če se oziramo na mizerno stanje, v

katerem živi večina naših kulturno zainteresiranih ljudi, je še pravi čudež, da je tako dobro.

A tudi ta »čudež« dandanes ne zadoštuje več. Trda resnica je, da tudi kljub toliki brezposelnosti inteligenci (ki navidezno nima dela), prosveta tudi v Sloveniji niti od daleč ni na stopnji, ki bi ustrezala našim najnujnejšim življenjskim interesom, sedanjim, še bolj pa bodočim. Prosveta je dandanes sredstvo za boljše produkcijo, za zdravje in proti izkoriščanju s strani tujca. Le takšen narod, ki je v svoji prosveti močan, bo narodnostno tako odporen, kakor je potreba — primer so Slovaki in Ukrajinci pod Karpati. Iz vsega tega sledi, da bi bil nujno, da bi tudi vrbaska banovina čitala najmanj — najmanj! — toliko, kakor zdaj Slovenija. Težka pot, a treba bo stopiti nanjo. —an.

Napredek Velike Britanije

NAPREDEK VELIKE BRITANIJE.

LONDON, 23. nov. Izšle so uradne številke in statistika Britanskega imperija. Po vseh deželah imperija se je število prebivalstva povečalo, razen v Gambiji in Sarawaku, kjer se je zmanjšalo. V Veliki Britaniji je 2 milijona žensk več kot moških. Največ žentev je v Rodeziji in na Zanzibaru, najbolj zdrav kraj pa je Nova Zelandija. Lansko leto se je iz Anglije izselilo 32.000 ljudi v kolonije. Najdražje je življenje v Angliji, zato pa so tudi plače največje. Trgovina se je zelo popravila, vendar pa še ni dosegla številke iz l. 1928.

Obdavčenje nemških Židov

BERLIN, 23. novembra. Danes zjutraj je izšel nov dekret, po katerem je naložen vsem nemškim Židom davek v višini 20 odst. njihovega imetja, ki so ga letos spomladi prijavili. Davek je mogoče plačati v 4 obrokih. Davka so oproščeni le Židje, ki imajo manj kot 3200 dinarjev premoženja.

BERLIN, 23. novembra. Minister dr. Goebbels pripravlja za letošnjo zimo novo protizidovsko kampanjo.

ZA NASELITEV ŽIDOV V PALESTINI

LONDON, 23. nov. Londonska izraelska občina je izdala razglas, v katerem se zavzema za naselitev 100.000 Židov v Palestini, ki je edina sposobna, sprejeti tako število emigrantov. Tja naj bi se poslali zlasti mladi Židje, ki se lahko prilagode novim razmeram in si ustvarijo eksistenco. Posamezne države bi pa morale prevzeti finančno garancijo, da bi se tako židovsko vprašanje dokončno rešilo.

NEMCIJA NE BO ODPOKLICALA SVOJEGA LONDONSKEGA POSLANIKA.

LONDON, 23. novembra. V uradnih krogih demantirajo vesti, da namerava Nemčija odopklicati svojega veleposlanca v Londonu zaradi stališča Anglije nasproti zadnjim protizidovskim ukrepom. Tudi v Berlinu objavljajo uradno, da Nemčija ne bo odopklicala svojega veleposlanca.

KRALJ KAROL PRI HITLERJU.

BERLIN, 23. nov. (Avala). Reuter poroča: Jutri bo državni kancelar Adolf Hitler sprejel romunskega kralja Karola. BERCHTESGADEN, 23. novembra. Kancelar Hitler je sprejel novega francoskega veleposlanca Coulondrea in južnoafriškega ministra vojske Pirowa. Pri razgovorih je bil prisoten tudi von Ribbentrop.

POLJSKI SEJM IN SENAT

VARŠAVA, 23. nov. Prezident Mościcki je imenoval 32 novih senatorjev. S tem je doseženo število tretjine imenovanih senatorjev. Sejm ima sedaj 208 poslancev, senat pa 96. V senatu je ostalo enako število zastopnikov manjšin, kakor doslej.

NOV POLJSKI TISKOVNI ZAKON.

VARŠAVA, 23. nov. Poljska vlada je izdala nov zakon o tisku, po katerem morajo listi prinašati vse, kar jim državne oblasti pošljejo.

PLAZ ZASUL 150 LJUDI.

ST. LUCIA, 23. nov. Na otoku Santa Lucia v Karaibskem morju pada že tri tedne dež in so velike poplave. Včeraj pa se je utrgal 12 km dolg plaz, ki je pokopal pod seboj 45 ljudi. Ko so prihiteli reševalci, se je sprožil še drugi plaz. Računajo, da je preko 150 ljudi pokopanih.

VOHUNSTVO NA DANSKEM.

KOPENHAGEN, 23. nov. Tu so odkrili veliko špijažno afero v korist neke sedne države.

Volivno gibanje

»Zbor« je prvi predal kasacijskemu sodišču listo v potrdilo.

Na jesenicah bo imel v nedeljo shod minister za socialno politiko dr. Cvetković.

V Celju se je pridružil Slovenski združenji opoziciji, katere kandidat je mag. Gradišnik, g. Jernej Stante, odvetnik v Celju.

Borza. Curiah, 23. novembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.55, London 20.635, New York 442.375, Milano 23.29, Berlin 177, Praga 15.125.

Vremenska napoved. Zopetna pooblastitev. Ponovne padavine s padanjem temperature pričakovati. Zapadni vetrovi.

Monakovska politika

Spomladanski angleško-italijanski sporazum je stopil v veljavo, južnoafriški minister Pirow potuje po Evropi s predlogi za preureditev kolonialnega vprašanja v korist Nemčije, Chamberlain podarja v svojih govorih svetle strani monakovskega kurza v mednarodni politiki in priznava, da ima zdaj Nemčija dominanten položaj v srednji Evropi, v Franciji se je radikalna stranka razšla s komunisti, svojimi nekdanjimi partnerji v ljudski fronti, vlada je poslala v Rim novega veleposlanika, priznavajoča tako italijansko suverenost nad Abesinijo, in premišljuje o svojem bodočem sporazumu z Nemčijo. Skratka, razvijajo se ločne posledice monakovskega sporazuma in zapadni vesili podvzemata prve in druge korake v svoji novi politiki, osnovane na ideji sodelovanja štirih velesil.

To so šele prvi boječi začetki nove smeri, ki nam še ničesar ne povedo, ali se ho nova koncepcija obdržala, kakšne posledice prinese in ali bodo z njo v vseh štirih udeleženi državah enako zadovoljni. V Nemčiji za zdaj nove korake Anglije in Francije le registrirajo z vzdrljivo pohvalo, kar daje sklepati, da se ne smatrajo za znamenja trajnega, resničnega preobrata. Nemčija ne hiti in se hoče vnaprej prepričati, ali sta se Anglija in Francija stvarno in odkrito podali na novo pot ali ne.

Po nemškem mišljenju, ki ga tolmači eden zadnjih člankov v »Frankfurter Zeitung«, je likvidacija češkoslovaškega vprašanja samo eden izmed mnogih predpogojev nove smeri. Če se naj ta kurz popolnoma razvije in uveljavi, bo treba izpolniti še nadaljnje predpogoje. Predvsem bo treba urediti špansko vprašanje v smislu italijanskih želja, potem pa začetki s kolonialnim vprašanjem, ki pa ga trenutno v Nemčiji ne smatrajo za tako nujno. Po tem, kako se bodo vsa ta vprašanja, zlasti pa prvo, uredila, se bo šele po nemškem mnenju izkazalo, ali ima monakovska politika solidne osnove. Za vsem tem tjiči namreč načelno vprašanje, ki se čaka na definitivni odgovor: Ali si bosta obe skupini velesil, nemško-italijanska in angleško-francoska, še nadalje stali nasproti do zob oboroženi in se še naprej oboroževali, ali bosta znali se izravnati svoje interese tako, da bi oboroževanje ne bilo več potrebno; ali se bosta dve evropski osi spojila, ali pa se bosta še naprej križali z nevarnostjo, da se tu ali tam njune sile spopadejo. Če se tu ali tam njune sile spopadejo, se morata Anglija in Francija trajno in iskreno odreči kakršnim koli težnjam po nadvladi v Evropi in v svetu. Toda ne samo to: če se naj Nemčija in Italija zaneseta na to, da bo v obeh omenjenih državah prišlo do tega preobrata, morata biti najprej v gotovosti, da sta angleška in francoska vlada tudi sposobni, uveljaviti ga pri svojem prebivalstvu.

Tu prihajamo do nadaljnje stvari, zaradi katere je vprašanje popolnega sporazuma med obema skupinama velesil tako komplicirano, namreč k demokraciji. Nemčija in Italija že davno in zdaj ponovno očitata Angliji in posebno Franciji nestalnost njunih notranjih režimov. Kako se naj sporazumemo, pravijo v Nemčiji, ko pa ne vemo, ali ne bo vlada, ki pride za vami, zavrnila in zavrgla tega, o čemer ste se sporazumeli vi? Takšni dvomi so oživel zlasti v Nemčiji, takoj po sklenitvi monakovskega sporazuma, ko so začeli v Angliji tako ostro kritizirati Chamberlainovo politiko. Ali se lahko sporazumemo s Chamberlainom, ko pa ne vemo, ali ne bomo imeli čez nekaj časa opraviti n. pr. s Churchillom? Tako ugibajo Nemci. Vsakršen napredek v smeri sodelovanja štirih velesil zahteva torej po nemškem mnenju notranjepolitično razjasnitev v Franciji in Angliji. Dokler se to ne zgodi, mora Nemčija stalno računati z možnostjo Churchillovega ali Edenovega povratka in mora biti neprestano nanj pripravljena, podobno kakor Italija na kako slično spremembo v Franciji.

Nemci so dobro razumeli, da so monakovske metode angleška in francoska uradna mesta sprva tolmačila le kot izhodišče v silo. Ta mesta so govorila: »Morali smo izbirati med vojno in med razdelitvijo Češkoslovaške, kaj je bilo torej boljše?« Če kdo brani monakovski sporazum na ta način, tedaj to dokazuje, da v svoji notranjosti ni prepričan o nje-

Pred dvajsetimi leti

HRABRO POSTOPANJE GENERALA MAISTRA IN SLOVENSkih OFICIRJEV ZA OSVOBOJENJE MARIBORA

Danes zjutraj je preteklo dvajset let, ko smo šele lahko rekli, da je Maribor naš in slovenski; kajti ta dan je prenehala po zaslugi generala Maistra in njegovih zvestih oficirjev oborožena tuja oblast nad severno slovensko prestolnico. Še danes je težko reči, kako bi bilo z Mariborom in njegovo slovensko okolico, če ne bi general Maister in njegovi v hladni in megleni jesenski soboti 23. novembra navsezgodaj razorožili »Zelene garde« ali »Schutzwehr-a«. Kljub svobodi, ki je zasijala Slovencem 29. oktobra 1918., ko je prenehala cesarsko avstrijska nadoblast nad našimi pokrajinami, pa se v Mariboru dogodki niso razvijali po tako ravni poti.

Največ zaradi tega, ker se je takrat čez našo severno pokrajino valila razbita avstrijska armada, katere poedini oddelki so se preživljali tudi z ropanjem, je general Maister sporazumno z Narodnim svetom in nemškim županom Schmiederjem 3. novembra, torej peti dan po 29. oktobru, ustanovil nemško »Zeleno gardo« poleg slovenskih domobranskih čet, da bi pomagala skrbeti za varnost in red v mestu. Vojaško oborožena »Schutzwehr« je nosila avstrijske vojaške uniforme in na čepicah zeleno-bele pasice (štajerske barve). Njeni člani so nastopali kot gospodariji po mestu; nazadnje niso več poslušali niti povelj generala Maistra. Zraven tega so imeli zveze z Nemci v Ptuj, Celju, Radgona in Gradcu. Bilo je več kakor jasno, da pomeni »Zelena garda« največjo nevarnost za obmejni Maribor.

21. novembra je sklical general Maister članek Narodnega sveta k tajni seji, kjer se je domenil z njimi, kako bodo raz-

orožili in razpustili »Zeleno gardo«. Sklep je bil strogo tajen ter so morali navzoči priseči, da ne bo nihče ničesar izpovedal. Slovenski oficirji so izvedeli za Maistrov ukrep drugi dan. Zvečer 22. novembra so se zbrali v pisarni Narodnega sveta, kjer so se porazdelili na 4 oddelke. Še tisti dan so zasedli tiskarne, kjer so natiskali oklic generala Maistra na ljudstvo. V oklicu razglasi general Maister, da je bil prisiljen razpustiti »Schutzwehr« radi njenega nepostavnega in občenevarnega početja, ker obstaja »Schutzwehr« iz elementov, ki ropajo in streljajo na ljudi...

23. novembra v zgodnjih jutranjih urah so naši brambovci, med katerimi so bili stotnik prof. dr. Dolar, major Kos in nadporočnik učitelj Malenšek, razorožili stražo in se polastili telefona v Dravski vojašnici, kjer je »Zelena garda« počivala. Pri akciji je bil ranjen nemški nadporočnik Guggel, ker ni hotel poslušati povelja naše straže. Drugače je potekla predaja brez krvi.

Ko so se zjutraj 23. novembra meščani prebudili, je bil Maribor v rokah slovenskih oficirjev. »Schutzwehr« je bila razorožena. Po Maistrovem razglasu so morali oni, ki so bili na severnem bregu Drave, oddati orožje, uniformo in municijo v domobranski vojašnici; oni, ki so bili na južnem, na sedanjem desnem bregu, pa v topničarski vojašnici. Obenem so morali zapustiti Maribor in okolico vsi tuji zagrizenci.

Tako praznuje Maribor danes svoj največji dan v dvajseti obletnici našega osvobojenja, dan, ko je postal naš, ko je postal s svojo slovensko okolico naš severni obmejni branik.

Novice

Poziv gospodarskim, trgovskim in obrtniškim krogom

Ob priliki 20-letnice Jugoslavije želi naš list tudi s svoje strani pokazati gospodarski, kulturni in socialni razvoj Maribora in cele naše severne meje. Temu izvodu, ki bo izšel 1. decembra t. l., hočemo dati posebno svečan videz, veliko večji obseg in čez desetstisočno naklado, ki jo bomo razposlali naročnikom in prijateljem našega lista širom Jugoslavije. Obenem hočemo pokazati gospodarski razvoj Maribora, ki je s svojo privatno iniciativo dosegel tak razmah, da se po pravici imenuje jugoslovanski Manchester.

Kot k zelo važnemu činitelju v našem gospodarskem življenju, se obračamo tudi na naše gospodarske, trgovske in obrtniške kroge ter jih prosimo, da blagovolijo uvrstiti v to svečano številko reprezentativni oglas svojega podjetja, ki naj služi kot dokaz, da se zavedamo velikega gospodarskega pomena našega mesta in naših krajev. S tem boste podprli stremiljenje in eminentne zahteve našega lista, ki na vso moč podpira gospodarske težnje naših krajev. Samo močno, zdravo in neodvisno narodno gospodarstvo vodi k napredku in samo kot tako zamore biti obenem tudi regulator našega kulturnega življenja.

Ker moramo iz tehničnih razlogov imeti zadevno gradivo čimprej zbrano, Vas prosimo, da predate oglas za to jubilejno številko najkasneje do 25. t. m. v naši upravi, Kopališka ul. 6.

Za vse eventualne informacije Vas pa prosimo, da se obrnete na tel. št. 28-67.

UPRAVA »VEČERNIKA«.

Nova postojanka Rdečega križa

Ustanovitev RK v Brezju pri Mariboru.
— Nabava rešilnega avtomobila.

V nedeljo popoldne so se pri Devici Mariji v Brezju v pobreški občini zbrali mladi idealisti in si ustanovili podružnico Rdečega križa. Ustanovni občni zbor je bil zelo dobro obiskan. Vodil ga je sklicatelj železničar g. Avgust Škrgič, ki je v lepem nagovoru orisal pomen te človekoljubne ustanove. Pri volitvah je bil za predsednika izvoljen Avgust Škrgič, za podpredsednika Franc Vojtl, za tajnika Justin Uršič, za blagajnika Franc Čet, v nadzorni odbor pa so imenovani Franc Ribič, Rudolf Fras in Ivan Mikl. Nato je zborovalce v imenu mariborskega RK toplo pozdravil predsednik g. dr. Jančič ter dal novemu odboru smernice za človekoljubno delo. Zelo spodbudno je go-

voril pobreški župan g. Karl Stržina, ki je v imenu občine obljubil Rdečemu križu v Brezju vso pomoč. Za odbor RK na Pobrežju je govoril učitelj Milan Koglot. Novi odbor Rdečega križa v Brezju bo v doglednem času nabavil lasten rešilni avtomobil, s čimer bodo doprinesli velik delež k samaritanski akciji.

o. Napredovanje. V višjo položajno skupino je napredoval sodnik Slavko Pačar na Vranskem.

o. Otvoritev proge št. Janž—Sevnica bo 8. decembra popoldne.

o. Jesenice. Mestno hiralnico gradi naša občina na lepem sončnem kraju. V nedeljo je bila blagoslovitev temeljnega kamna. — Močno deževje zadnjih dni vzbuja velike skrbi, da ne prestopi Sava svojih bregov, ker je izredno velika, deževje pa prav nič noče pojenjati. Pri nas

govori pravilnosti in da ta sporazum kakor tudi vsa nadaljnja politika v tem smislu nima dovolj močnega temelja. Zdi se, da je ta nemška opomba v Angliji in Franciji delovala. Chamberlain ter Bonnet sta v svojih zadnjih govorih storila vse, kar sta mogla, da bi dala Nemčiji čutiti, kako smatrate monakovski sporazum za delo popolne pravičnosti.

Iz vsega tega je dovolj jasno razvidno,

kdo ima med temi štirimi premoč. Anglija in Francija to gotovo nista. Od njiju se zahtevajo dokazi, da mislita odkritosrčno, od njiju se zahtevajo jamstva glede notranjepolitičnih razmer, na njima je, da bi se spremenili in prilagodili. Nemčija in Italija gledata in čakata. Chamberlain in Daladier pa delata in se trudita. Zelo zanimiv bo pač nadaljnji razvoj trenutnega stanja.

Sava sicer ne more čez bregove, bolj spodaj pa, a zelo rada nam raztrga in odnaša obrežja. Imamo že dosti slabih izkušanj. — Vsem, ki prejemajo »Večernik«! List bo odslej poročal o zadevah našega kraja in ker je najcenejši dnevnik, ga naročite. Nekaterim smo ga poslali na ogled in upamo, da ga naroče!

o. Povodnji v Sloveniji. Včerajšnji nalivi so v Sloveniji povzročili naglo naraščanje voda. Sava je v Ljubljani narasla za 4 in pol metre nad normalo. Prav tako je narasla Savinja, dočim je Tržiška Bistrica kar zdijvala. Reka je nosila s seboj velike množine lesa, ki je razdiral mostove in jezove. Velika poplavna nevarnost je bila tudi v Kropi, kjer je voda ogrožala ves trg in so morale stopiti v akcijo reševalne skupine. Ponoči so vode pričele polagoma upadati.

o. Tovarna čokolade »Sana« v Hočah je začela zopet obratovati. Tovarna je bila dalj časa v zastoju, a sedaj, ko so jo prevzeli novi lastniki, bo delala v polnem obsegu ter bo tako dobila zopet nekaj domačinov zaslužek.

o. Nevaren razbojnik na Gorenjskem. Na Gorenjskem straži 23letni ropar Franc Cenčič iz Kobarida. Razbojnik je močno oborožen in ima pri sebi okoli 100 nabojev. Prebivalstvo je v velikem strahu.

c. V bolnico so bili prepeljani delavec iz Hrastnika Šrenk Franc, ki ga je na poti domov napadel neki brezposelni delavec in ga poškodoval po glavi; posestnikova hči Karolina Stare iz Rečice pri Laškem, ki je padla pod voz in ji je kolo zlomilo nogo.

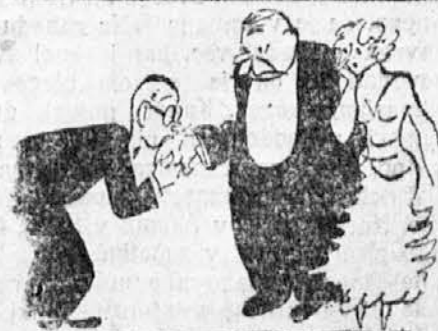
c. Brezposelnost v Celju proti zimi narašča. Borza dela zaznamuje 20. t. m. 416 prijavljenih brezposelnih (235 moških, 181 žensk), 10. t. m. 369 (254 in 115). Delo dobe: 1 oskrbnik, kočijaž, mizar, 2 krojača, 1 minar, 5 kuharic, 3 služkinje, 3 kmečke deklet, 2 sobarici.

c. Celjsko kult. društvo je sestavilo pravila. Na zadnjem sestanku članov CKT je bil izvoljen odbor za sestavo pravil za CKD, kateremu pripada tudi sčliti CKT. Odbor je pravila sestavil in jih te dni odpošlje v odobritev.

c. Most preko Voglajne, ki vodi iz mesta k Skalni kleti, v Zavodno in po prometni cesti skozi Teharje, je v zelo slabem stanju. Zgodi se, da komu peta ostane v odprtini v deskah. Potreben je nujnega popravila.

n. Mednarodni teden za pobijanje raka bo od 23. do 30. t. m. in bo služil predvsem medicinsko-socialni organizaciji borbe proti tej nevarni bolezni.

n. Zadruga copatarjev Jugoslavije. V Petrogradu so te dni osnovali zadrugo izdelovalcev copat, v katero se morejo včlaniti vsi jugoslovanski copatarji. Namen te zadruge je izvoz naših copat, za katere se tujina zelo zanima. Nova zadruga je že razposlala vzorce Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine in raznim tujim trgovskim zavodom s ceniki in prodajnimi pogoji. Člani si obetajo od zadruge jugoslovanskih copatarjev velike koristi.

Kratkovideževa pomota...

Maribor

„Prikliučitev“ Košakov k mestu

KOŠAŠKA OBČINA ODGOVARJA NA ČLANEK G. RAJŠPA. — ZANIMIVO OZADJE, ZARADI KATEREGA SE TO VPRAŠANJE SPET POGREVA.

Na članek g. Josipa Rajšpa, ki se zavzema za priključitev Krčevine k mestu, nam je poslala košaška občina naslednje ugotovitve:

1. Komasačije v Ptuj, Celju, Ljubljani in drugod so bile izvršene pravično, t. j. priključile so se okoliške občine v celoti ne pa samo njihovi gospodarsko najmočnejši deli. Zoper tako komasačijo tudi v mariborski okolici ne bi bilo resnih pomislekov.

2. Maribor ne daje Krčevini ničesar. Vodovodno omrežje je plačano z denarjem občine in interesentov samih. Isto velja za elektriško omrežje. Od obeh naprav posnema mesto na žalost le dobiček, nuditi pa bi tem predelom ne moglo ničesar, ker so zaselki pod Piramido in Kalvarijo vsaj za 50 let urbanistično zaključeni. — Višje šole, pošta in razni uradi so državne ustanove, ki obstajajo v prid obeh okrajev in je argumentacija vnetih člankarjev v tej smeri otročja. Zdravstvena pomoč je zadostno zagotovljena tudi v sedanjih občini sami, kjer se nahaja poleg zasebnega sanatorija in nekaterih zdravnikov tudi del splošne bolnice, dočim je bolnica kot celota bano-vinska in ne mestna ustanova. Živilski trg v današnji obliki ne prinaša niti meššanom znatnih koristi, Krčevinarjem pa ne bi koristil niti 30 let po komasačiji. — Zadeva trgovin in raznih prodajalnic spada v območje zasebne iniciative in ne tangira komunalnih problemov v načrtu smislu.

3. Glede pošte Krčevina ni zapostavljena, če izvzamemo onih par brzojavk, ki se slučajno vsako leto izgubijo v to smer. Remedura pa je možna tudi v okviru sedanjih občine in zaradi takih malenkosti pač ni potrebno siliti iz lastne kože.

4. V citiranem dopisu je povsem potrjeno vprašanje občinskih davčnin. Resnica je namreč, da so davčna bremena v Košakih, Krčevini in vobče v mariborski okolici še vedno nižja kakor v mestu. Občinske doklade v Krčevini so slučajno v tem letu nujno narasle na 90% in ne na 200%, dočim znašajo v mestu 45%. Te občinske doklade so pa za Krčevinarje poleg vodarine tudi edino komunalno breme. V mestu pa ni tako! Za primer vzamimo le zgradarino, ki prihaja v Krčevini edina v poštev. Poleg mestnih občinskih doklad se plačuje v Mariboru tudi tako zvana 23% gosaščina z vodarino in kanalsčino od čiste najem-ninske vrednosti in ne od davčnega brut-to predpisa. To pa znači v procentih na državni davek nadaljnje 100% breme. Od vsakih 100.— din čiste najeminske vrednosti se plačuje torej v Košakih in Krčevini 10.80 din, v Mariboru pa 28.40 din. Pri tem seveda na nobeni strani niso

vračunane doklade za banovino in cestni odbor, ki so pa v mestu in v okolici enake.

5. Glede draginskih doklad in razredov bi se lahko pritoževali le oni, ki stanujejo izven ožjega gradbenega pasu. Ker je pa Krčevina v ožjem okolišju, tudi ta pomislek odpade. Vsa naselja ožjega mestnega gradbenega okoliša se bodo v bodoče traktirala v tem pogledu kakor mesto samo. Sicer bi pa tudi v nasprotnem primeru ta argument ne držal, ker uradništvo nikakor ni prisiljeno, stanovati v Krčevini, zlasti še, če so stanovanja v mestu cenejša in občina od takih stanovalcev nima nobenih dohodkov. Lastniki hiš pa v Krčevini doslej niso imeli povoda za pritožbe, ker svoja poslopja prav lahko za dobro najemino oddajajo in imajo od tega gotovo večje dobičke od njihovih meščanskih sotrpinov.

6. Noben občinski odbor se doslej še ni izrekel za komasačijo z mestom, tem manj seveda za priključitev najboljših delov, ker bi s tem prevzel na sebe težko odgovornost in bi povzročil davkoplačevalcem brez izjeme nepopravljivo škodo. Tozadevne trditve člankarja so zategadelj neosnovane. Sicer je pa bil problem komasačije že v letih 1934—1935 dovolj razčističen in današnje debate v tem pogledu niso več aktualne.

7. V najbližji bodočnosti se bo konkretno izkazalo, kdo izmed krčevinskih občanov je za priključitev in kdo je proti njej. Gotovo pa število podpisnikov znane vloge ne bo doseglo niti polovice volivnih upravičencev. Omenjena vloga je započeta po nekem malkontentu iz navade. Vendar bi za ljudi, ki v občini ne stanujejo in oficijelno niti nimajo v njej volilne pravice, bilo boljše, da ne posegajo v tako delikatne zadeve, posebno še, če za to pravno niso legitimirani in če njihovi argumenti na vseh straneh šepajo. — Problem komasačije je treba namreč reševati na povsem drugačni osnovi, ki zahtevajo temeljitejšo poznavanje komunalnih vprašanj in podrobno razvit čut socialne pravičnosti.

Drzen vlom v zdravnikovo stanovanje

Ko je bil včeraj med 17. in 20. uro dr. Theobald Zirngast s svojo soprogo z doma, je to priliko izrabil neznan vlomilec in vdrl v zdravnikovo stanovanje na Kralja Petra trgu 3. S ponarejenimi ključi je odprl spalnico in omaro, kjer je prebrskal vse predale. V nekem predalu je našel 2300 dinarjev gotovine, 28 nemških mark, 15 italijanskih lir in 10 pengov. Iz drugega predala je vlomilec odnesel zlato dvokrovno uro, vredno 3000 dinarjev, tri poročne prstane z mnogrami, 2 zlata uha-

na in zlato ovratno verižico. Čudno je, da storilec ni našel treh tisočakov, ki so bili v istem predalu. Ko je preiskal še ostale omare za obleko in perilo in ni našel denarja, je s plenom pobegnil. O tatvinu je bila takoj obveščena mariborska policija, daktiloskop g. Grobin pa je izvršil natančen ogled. Vlomilec je povzročil okoli 12.000 dinarjev škode.

Nedolžno obsojeni Markucijevi dobe 300.000 dinarjev

Javnosti je gotovo še v spominu Markucijev obnovitveni proces, v katerem je zagovornik dr. Komavli dokazal, da so obsojeni brata Ivan in Jožef Markuci, Ana Markuci in Mihael Zemljčič nedolžni. Zaradi roparskega umora so bili pred leti obsojeni na smrt, oziroma na dolgolletno ječo. Pred tremi leti so bili vsi izpuščeni, ker se je izkazala njihova nedolžnost. Po prizadevanju branilca dr. Komavlija so vse instance presodile, da so Markucijevi in Zemljčič zaradi obsojbe imeli veliko imovinsko škodo. Zato jim bo država izplačala 300.000 dinarjev odškodnine.

m. Dve sedemdesetletnici. Te dni slavi 70-letnico rojstva dr. Franc Tominašek, častni predsednik SPD in predsednik Zveze naprednih starešin. Jubilar, ki je bil skoraj 2 desetletji na čelu SPD, je za razvoj slovenske turisticke in alpinizma ter celotne organizacije resnično zaslužen mož. Pod njegovim vodstvom je ta naša organizacija dosegla zavidljivo višino pred vsem svetom. Jubilaru v čast in priznanje bo priredilo SPD v Ljubljani v Unionu svečano proslavo. — Včeraj je praznoval svojo 70-letnico žel. nadkontrolor v p. g. F. e. r. d. o. s. s. a. k, ki je kot navdušen planinec mnogo doprinesel k razvoju in zgraditvi mariborske podružnice SPD. Zaslužnima planincema in javnima delavcema naše iskrene čestitke!

m. Premesčen je prometnik Feliks Senzenberger iz Fale za postajnega načelnika v Rudu na področju sarajevske žel. direkcije.

m. Koncert Nade Branković, ki ga je mala umetnica priredila sinoči v veliki dvorani Uniona, je sprejelo občinstvo z velikim navdušenjem. Po vsakem delu, ki ga je mlada virtuosinja res mojstrsko interpretirala, je bila deležna velikih in dolgih aplavzov, ki so jo vedno znova izvajljali na oder. Zlasti mladina ni mogla dovolj izraziti svojega navdušenja nad njenim igranjem. Na koncu programa je morala virtuosinja dodati še nekaj točk.

m. Dela na Glavnem trgu bodo v nekaj dneh končana.

m. Posestva iz rok v roke. Trgovka Z. Bizjak je prodala vilo v Kamniški ulici 13 zasebnici Hübnerjevi za 330.000 dinarjev; zasebnici Ana in Marija Senekovič sta kupili od Franca Senekoviča hišo na Tržaški cesti 71 za 60.000 dinarjev in posestvo v Sp. Radvanju za 20.000 dinarjev.

m. Napad na predavanje v Ljudski univerzi v Studencih. Zadnja »Delavska politika« piše o predavanju g. dr. Gabrov-

ška, ki je pred dnevi predaval o »Položaju ljudstva v Nemčiji«. Tako časovno aktualnega in zanimivega predavanja v Studencih že dolgo nismo slišali! In vendar pride nekdo, ki hoče negirati to, kar je predavatelj resnično povedal. Predavanje je popolnoma uspelo, kar je dokazala udeležba nad 200 ljudi, ki so vsi odobravalj izvajanja. Tisti, ki je napisal napad, je — kolikor je ugotovljeno — od drugod, ne pa Studencan, najmanj pa ne-delavec. Toliko v pojasnilo, da ne bo slepomišenja. — Poslušalci,

m. Kolo. Cestnemu nadzorniku Antonu Prelesniku je nekdo iz verande v Einspielerjevi ulici ukradel kolo »Peugeot« z ev. števil. 10622.

m. Okradena mlekarica. Mlekarici Ani Polanec iz Kamnice je neznan storilec z vozička v Tattenbachovi ulici ukradel velik vrč mleka.

m. Tatvina v župnišču. Kamniški župnik Alojz Munda je prijavil policiji, da mu je nekdo iz župnišnega dvorišča ukradel 500 dinarjev vredni ročni voziček.

m. Prometna nesreča na Glavnem trgu. Včeraj je na Glavnem trgu pred rotovžem neki kolesar povozil krošnjarja Ivana Lažeta, ki je dobil hude poškodbe na glavi in rokah. Krošnjarjeva krošnja je padla v blat in blago se je precej poškodovalo. Neprevidnega kolesarja je ujel neki orožnik in ga izročil stražniku.

* Akcijski odbor za pomoč primorskim rojakom v Mariboru vabi vse podpiratelje in rojake na sestanek, ki se bo vršil v četrtek, 24. t. m., ob 20. v Delavski zbornici v prostorih društva »Nanos«. Sodna ulica 9/III. Prosimo, da se sestanka polnoštevilno udeležite! Odbor.

* Tečaj slov. stenografije priredi mariborski stenografski krožek. Začetek v sredo, dne 23. nov., ob 20. uri na drž. trg. akademiji, ko se sprejemajo tudi prijave.

* Ljudska univerza v Studencih. V četrtek, 24. nov., ob 19. predava v dvorani deške šole g. dr. Vito Kraigher o »Današnji Franciji«. Tedenske slike! Vstopnine ni.

Kino

* Union kino. Danes zadnjič veseloligra »Njena velika matura«. V četrtek vefilim »Dama iz Malake« s Karl Ludwig Diehl.

* Grajski kino. Danes »Beg iz trdnjave« (Špijon št. 33). Dolores del Rio, Peter Sorre.

Mariborsko gledališče

Sreda: Zaprto.

Četrtek, ob 20.: »Boccaccio«. Red B.

Petek: Zaprto.

Sobota, ob 20.: »Pesem s ceste«. Prvič. Bloki.

»Pesem s ceste« na mariborskem odru. Že lani izvrstno uspela sodobna, zelo zabavna Schurekova komedija »Pesem s ceste« se ponovi tudi letos. Prva predstava bo to soboto, 23. t. m., v Malčevi režiji in lanskim zasedbi. Veljajo bloki.

Kultura

Nova Remarqueova senzacija

Kmalu po svetovni vojni je vzbudil dotlej popolnoma neznan nemški pisatelj Erich Maria Remarque svetovno senzacijo s svojim frontnim romanom »Na zahodu nič novega«. Samo v Nemčiji je doseglo to delo večmilijsko naklado, a prevedeno je bilo tudi na skoro vse druge kulturne jezike. Skupno je presegla naklada Remarqueovega romana naklade vseh, tudi najpopularnejših leposlovnih del. Pozneje je dodal temu še nadaljevalni roman »Vrtnitev«, vendar z neprimerno manjšim literarnim in trgovskim uspehom. Dolga leta o njem skoraj ni bilo več glasu. Dela, ki jih je pisal, so ostala neopažena in svet je bil trdno prepričan, da je v romanu »Na zahodu nič novega« povedal vse, kar je imel svet povedati in da je s tem njegovega ustvarjanja konec. Kakor mnogi drugi nemški svobodoljubni pisatelj, je moral po zmagi nacionalnega socializma tudi Erich Maria Remarque zapustiti Nemčijo. Naselil se je v Asconu v Švici, kjer je napisal in izdal v začetku letošnjega leta čisto nepričakovano novo literarno delo nadpovprečne vrednosti, veliki roman »Trije tovariši«. Svetovna kritika pravi o tem delu, da je največji ljubezen-

ski roman poveljne dobe v evropskem slovstvu. Snov ni zajeta iz vojne in vojaškega življenja, ampak iz usode treh bivših bojevnikov, ki so ostali po vojni skupaj in si ustvarjajo vsak svojo življenjsko zgodbo. Remarqueov roman se že prevaja v razne jezike in izide za Božič hkratu v Parizu in Londonu. — r.

k Remčeva »Magda« v Skopju. Te dni igrajo v skopskem gledališču v režiji F. Delaka in v srbskem prevodu dr. Alojzija Remca (ptujskega župana) dramo »Magda«, ki jo je igralo svojčas tudi mariborsko gledališče, lani jo je pa uprizoril v Studencih Fr. Žizek. Delo je doseglo v Skopju lep uspeh.

k Osješko gledališče v Zagrebu. Dne 21. in 22. t. m. je gostovala v Zagrebu osješka drama z Ogrizovičevim »Vučino« in Pregarčevu dramizacijo Dostojevskega »Ponižanih in razžaljenih«. Kdaj bomo doživeli, da bo gostovala mariborska drama v Ljubljani in ljubljanska v Mariboru?

k Papanin: Žizn na Idine. V založbi »Pravde« v Moskvi je izšel nedavno z mnogimi slikami in risbami opremljen dnevnik voditelja znane ruske polarne

ekspedicije I. D. Papanina pod naslovom »Življenje na ledeni plošči«. Knjiga ima 222 strani in je bila natisnjena v nakladi 100 tisoč izvodov.

k Zgodovina mesta Kranja. Muzejsko društvo v Ljubljani je izdalo na 530 straneh »Zgodovina mesta Kranja«, ki jo je s sodelovanjem prof. dr. Schmidta in prof. dr. Stelčeta spisal dr. J. Zontar.

k Schillerjevo gledališče v Berlinu. Te dni so v Berlinu slovesno odprli Schillerjevo gledališče, ki je urejeno po najmodernejših načelih odrske tehnike. Gledališče so odprli s Schillerjevo dramo »Kovarstvo in ljubezen«, v kateri je nastopil v glavni vlogi znani igralec Heinrich George.

k Estonska akademija znanosti in umetnosti. V Tallinu na Estonskem je bila v začetku tega meseca ustanovljena po daljših pripravah Estonska akademija znanosti in umetnosti. To je po slovenski in flamski že tretja letošnja nova akademija v Evropi.

k Smrt velike ruske igralk. V Loskvi je umrla pred kratkim slavna ruska dramska igralka Marija Blumental-Tamarina.

k Roman o Magellanu. V prevodu Ise Velikanoviča je izdala zagrebška Minerva Stefana Zweiga znani biografski roman »Magellan«. Magellan je prvi objadral zemeljsko kroglo in preplul vse

oceane. Hrvatski prevod obsega 232 strani.

k Jubilej leningrajskega konservatorija. Leta 1862 ustanovljeni, tedaj petrogradski in sedaj leningrajski konservatorij, je proslavil nedavno 75-letnico svojega obstoja. Prvi ravnatelj mu je bil slavni Anton Rubinstein, a tudi pozneje so delovali na njem kot profesorji znameniti glasbeniki, kakor Čajkovskij, pianist Jessipov, kritik Laroš itd. Sedaj ga vodi B. I. Zagurskij.

k Češka filharmonija prireja po Angliji turnejo, ki zbujajo povsod veliko zanimanje najširših krogov angleškega občinstva. Koncerti imajo velike uspehe pri razprodanih dvoranah. Orkester č. filharmonije dirigira mladi Rafael Kubelik. sin glasovitega goslača Jana Kubelika. Doslej je priredila češka filharmonija koncerte v Londonu, Manchesteru, Sheffieldu in drugih mestih. Orkester je te dni odpotoval v Dublin, kjer mu je predsednik irske vlade De Valera priredil služben sprejem. Te dni je dobila filharmonija tudi povabilo na veliko turnejo po Ameriki, kamor odpotuje po vsej verjetnosti na pomlad.

k Nemški glasbenik na Japonskem. Znani nemški pianist prof. Rudolf Müller-Chappius je imenovan za ravnatelja japonskega konservatorija v Tokiu.

Gospodarstvo

Motorni vlaki v Sloveniji

OD PRAVILNEGA VOZNEGA REDA JE ODVISNA RENTABILNOST IN FREDKVENCA.

Kakor smo že včeraj poročali, se je generalno ravnateljstvo državnih železnic vendarle odločilo, uvesti motorne vlake tudi v Sloveniji. Železniško ravnateljstvo v Ljubljani dobi na razpolago dva motorna voza, najbrje manjše tipe, dvoosnika, ki pa imata lahko priklopljen en navaden voz.

Kako bosta ta dva motorna voza obrabovala, še ni znano. Od voznega reda je odvisno, ali bosta motorja ustregla svojemu namenu in zadovoljila potujoče občinstvo. Vozni red se mora sestaviti iz različnih vidikov. Predvsem moramo imeti pred očmi, da ima Slovenija med glavnimi središči Ljubljano, Zagrebom in Mariborom večkrat na dan dobre zveze z brzimi in potniškimi vlaki, ki jih je pa premalo. Motorni vlaki imajo pri nas v prvi vrsti nalogo, da posredujejo zvezo med vlaki v tretji smeri. Kolikor mogoče je treba upoštevati, da se vsaj v eni smeri izrazi že obstoječa zveza. Motorni voz naj torej dovažata potnike v Zidani most, prometno vozlišče med omenjenimi tremi centri, in jih zopet odvažata bodisi v smer, iz katere je prišel, ali pa proti drugemu središču. Vmes, to je v odmorih, pa naj motor v naglici opravi nekaj lokalnega prometa na krajših progah, v Dravski dolini in na Dravskem polju v severni Sloveniji ter na Gorenjskem in Dolenjskem.

Voza naj bosta stacionirana, kakor se glasi železniški izraz, v Ljubljani in Mariboru. Mariborski voz naj bi okrog 7. zjutraj odšel proti jugu in oddal ob 9. v Zidanem mostu potnike brzemu vlaku iz Zagreba proti Ljubljani. Potem naj gre dalje do Zagreba, kamor pride okrog 10. Nato se vrne in pobere v Zidani

mostu potnike, ki so prišli iz Ljubljane z brzcem, namenjenim za Beograd, ter jih pripelje v Maribor okrog poldne. Popoldne naj Mariborčan napravi skok v Ptuj in Ormož, po povratku pa v Dravsko dolino. Zvečer okrog 18. se motor zopet odpelje do Zidanega mosta, kjer odda potnike večernemu brzemu vlaku za Ljubljano, potem pa gre v Zagreb in vzame seboj potnike iz Dalmacije in Sisaške. Nato se povrne in prevzame v Zidanem mostu potnike, ki so prišli z ljubljanskim brzcem in jih pripelje v Maribor nekaj pred polnočjo.

Ljubljanski motorni vlak se odpelje zjutraj okrog 10. Potem se vrne v Ljubljano, kamor pride v dobrih dveh urah, v Zidanem mostu pa odda nove potnike brzcu, namenjenemu za Beograd. Čez dan napravi Ljubljaničan »sprehod« na Gorenjsko in Dolenjsko. Zvečer okrog 18. pa zopet napravi skok v Maribor, kamor popelje potnike iz Zagreba in Beograda, ki jih je pobral v Zidanem mostu. Takoj se okrog 21. vrne in odda v Zidanem mostu potnike za Zagreb in Beograd, nakar dospe domov v Ljubljano ob 23.

Če bi motorna vlaka vozila nekako ob navedenih časih, bi se s pomočjo že obstoječih ustvarilo po več novih izvrstnih zvez na dan med Mariborom, Ljubljano in Zagrebom, vmes pa bi voza še opravila dobršen del lokalnega prometa. Na pravila bi na dan kakih 500 kilometrov in bi bila popolnoma izrabljena. Morda bi bilo potrebno, pri enem ali drugem sedanjih vlakov voznik čas za par minut spremeniti, kar pa ne bi naletelo na težave, zlasti ker imajo skoraj vsi vlaki v Zagrebu pol do tri četrt ure postanka.

Naraščanje vlog

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narasle pri 29 slovenskih hranilnicah v oktobru 1938 vloge na knjižice za 16 milj. na 618.1 milj. din, vloge v tekočem računu za 8 milj. na 441.4 milj., skupne vloge pa za 24 milj. na 1.059.581.469 din. Te številke so prav razveseljive, če se pomisli, da so morale hranilnice v septembru izplačati svojim vzemirjenim vlagateljem 55 milj. več, kakor so od njih v istem času prejele. Vendar ne smemo prezreti, da so tudi v septembru izkazovale številne hranilnice porast vlog. To je bilo sledečih 9 hranilnic: Črnomelj, Novo mesto, Slovenj Gradec, Marenberg, Slovenska Bistrica, Ptuj, Ormož, Gor. Radgona in M. Sobota.

V oktobru so narasle vloge na knjižice pri 8, v tek. rač. pri 11, skupne vloge pri 14 hranilnicah. Število vlagateljev na knjižice je naraslo pri 8, v tek. rač. pri 6, skupno pri 7 hranilnicah. Znašalo je 132.247.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Seveda pa so se znašle v salonu Carmen Sylve včasih tudi pomembne osebnosti: odlični znanstveniki, filozofi, zdravniki, glasbeniki, slikarji, pesniki, pevci in igralci. V njenem salonu sem spoznala moze, kakršni so bili Sauer, Sarasate, Vandyke, Slezak, Ysaye, Pugno, Thibaut, Hubermann, Sarah Bernhard, Réjane, Catulle Mandes in mnogi drugi. Navado Carmen Sylve, živeti v protislovjih, bi občutila gotovo kot izdajo, ako ne bi bila vedela, da jo vodijo pri vsem le čustva. To mi je pa vse pojasnjevalo in odpuščalo.

Teta je pač imela izreden dar za to, da je videla in slišala nekaj tudi tam, kjer ni nihče ničesar videl in ničesar slišal.

»Pridi sem, draga!« me je nekoč poklicala, ko je stala roko v roki z neko suho Angležinjo. »Moraš si ogledati Edithine lepe lase.« Še preden sem se obrnila k njej, sem opazila Edithino hvaležno osuplost. Nikoli še ni bila opazila, da ima lepe lase. Ti lasje tudi res niso bili lepi, toda Aunty je cenila včasih kot lepoto najbolj grde stvari. Pri tem pa je hotela, da bi ves svet občudoval njena odkritja. Enaka moči njene domišljije je bila samo še njena moč ljubezni do bližnjega. Bila je sposobna, razdati še svoje zadnje. Nobenega prošilca ni mogla odslužiti praznih rok.

Srečno roko je imela kraljica tedaj, ko je dvignila v svetlobo priznanja mladega Georgea Enescuja. Genialni komponist in goslač je spadal med njene najbolj

32

šeščene varovance. Jaz sem ga prezrla. V brez izbire in večinoma le po naključju zbrani družbi pesniške kraljice se nisem dobro počutila. Zato je razumljivo, da v množici brezpomembnih ljudi nisem opazila pomembnih in da sem spoznala Enescuja šele izven te družbe. To sem povedala tudi mojstru naše romunske glasbe, ko mi je nekoč pozneje priznal, da »ga tedaj niti opazila nisem«. Nikakor si nisem mogla misliti, da so v tisti družbi mogoči tudi res pomembni ljudje. V mladosti smo hitro pripravljeni, pretirano hvaliti ali pa krivično grajati in podcenjevati.

Posebno sem sovražila to »galerijo«, ker jo je teta zapeljala k »igranju«. Bolelo me je, kadar sem videla, da je sicer prirodna žena napravila prisiljene geste. Sčasoma se jih je posluževala z rutino kakor stari igralci.

Jaz sem se vedno bala »samo sebe kazati«. Noben Anglosaks tega ne ljubi. Tako sem postala iz nasprotujočih čustev še bolj molčeča in plaha kakor sem bila.

Kronani vladarji so več kakor ljudje, oni so simboli, pojmi. Nosilci so krone, skovane po zgodovini, ter poslanstva, ki je bilo že pred njimi določeno. Njihovo poslanstvo je vedno zgodovinsko, splošno, nadosebno in neosebno. Lahko pa si svoj smisel na novo zamislijo, sijajno s svojo svojstvenostjo izpolnijo ter v svojem ritmu določijo. Toda temelj ostane nespremenjen, težak ali lahek, zlat ali železen, kakor njihov vidni emblema — krona. To dejstvo povzroča, da vladarji in njihove rodovine niso deležni le navdušenja, zvestobe in ljubezni, ampak tudi kritike, ljubosumja in radovednosti. Nudijo jim mnogo, toda od njih terjajo vse in vsak jih gleda, sme jih gledati in ni dolžan izražati jim le svojo vdanost, ampak je upravičen staviti jim tudi zahteve. Terjatve,

ki jih državljani odkloni kot neizpolnjive, terja od vladarja kot razumljive. Mnenja, ki se sicer zamolče kot indiskrecija, se o vladarjih brez sramu izrekajo. Oni stoje na vrhu piramide. Njim pripada moč vseh, oni pa pripadajo vsem. Oni stoje pod težo dragocenih simbolov, ki so skupna last vseh, izražajo moč in sijaj, zato morajo biti vedno močni in sijajni. Romunska kraljevska krona se končuje v križu. Kralji te države morajo nositi težko breme. Tega takrat še nisem vedela, a vedela sta pionirski kralj Karol in pionirska kraljica Elizabeta. Toda življenje me je učilo in pričela sem to uvidevati celo tam, kjer se mi je zdelo najbolj nerazumljivo.

Knežje osebnosti morajo v javnosti izgledati vedno pozorno, z zanimanjem in z ljubeznivostjo, ne glede na to, kaj se godi v njihovi notranjosti in ne glede na njihove telesne ali duševne bolečine. V trenutku ko zapuste svojo sobo, ne pripadajo več sebi, in še posebno ne tedaj, ako se pokažejo svojemu ljudstvu. Tedaj morajo svojo osebnost izbrisati ali vsaj skriti. Izpostavljeni so pogledom vseh in napraviti morajo tak zunanji izraz, ki vse zadovolji. Izraz njihovega obraza in gib njihovih rok se ne presoja po merilu splošno človeškega. Vsak gib in vsak izraz je obtežen s težo kraljevskosti in se pretirano tenkočutno presoja. Kralj se pojavlja v najbolj jarki luči. Na njem je vse veliko. Odvisno pa je samo od opazovalca, ali vidi v njem večje dobre ali večje slabe lastnosti. In kako težko je biti nasproti vsem pravičen! Zato se zateka za svoj znameniti smeh. Smeh, to je naš zaklon, za katerega se skrijemo pred radovednostjo množic; smeh je naš ščit, s katerim se obranimo puščic kritik in puščic ljubezni preveč navdušenih.

(Dalje sledi.)

Sport

Še dve izjavi o tekmi Mura — Železničar

V zvezi s poročilom o tekmi Mura — Železničar, odigrani v nedeljo v Murski Soboti, smo prejeli iz Murske Sobotice dve izjavi, ki jih na tem mestu objavljamo po načelu, da se dá beseda tudi drugi straniki, s čimer pa je za nas debata o tej tekmi dokončno končana.

Funkcionar »Mure« piše: »Gledal sem tekmo iz neposredne bližine Žel. vrat. V poslednji minuti igralnega časa dobi visoko žogo Murin igralec Čebulj približno 25 m od gola. Žogo stopa — Žel. igralci trdijo, da je bila v tem momentu roka jaz nisem videl, tudi sodnik je ni videl! — potem jo vodi proti голу, predribla še vratarja in od cca 4 m zabije gol. Sodnik odločno piska dvakrat in nedvoumno pokaže z roko na sredino igrišča, sam gre proti sredini igrišča, ustavi se točno na sredini na stranski liniji blizu zastave, torej na mestu, kjer običajno stojijo sodniki pri začetnih udarcih. Žel. igralci protestirajo pri sodniku, češ da je imel igralec Čebulj pri prevzemu visoke žoge roko in da vsled tega gol ni dosežen na regularen način. Murini igralci so se vsi objemali ter so medtem odnesli tudi žogo na sredino. Pri tem nobeden od igralcev, tako Murašev kot Žel., ni dvomil, da je sodnik gol priznal. Ko je sodnik, stoječ na sredini igrišča na stranski liniji, konstatiral, da je čas potekel, je odpiskal tekmo. Publika je zapustila igrišče, do zadnjega prepričana, da je rezultat 2:1. Takoj, ko je sodnik odpiskal tekmo, so ga obkolili igralci in funkcionarji Železničarja ter ga spremljali do njegove kabine. Ker je bila tekma končana in s tem rezultat končnoveljav, me ta razgovor ni zanimal. Pozneje mi reče funkcionar

Žel., da je govoril s sodnikom in je rezultat 1:1. To sem povedal službujočemu odborniku g. ravn. Lipiču, ki je potem počakal sodnika pred kabino ter ga vprašal za rezultat. Sodnik mu je v moji navzočnosti povedal »kaj me vprašate, saj ste videli tekmo«. Ne morem razumeti, kako je mogel sodnik po odigrani tekmi spremeniti svojo odločitev, kajti kot star sodnik bi moral vedeti, da se v tekmi sami donesena odločitev po končani tekmi ne more spremeniti in je popolnoma irrelevantno, da li je odločitev objektivno pogrešna ali ne.«

Igralec Mure Kukanja pa prosi za objavo, da ni bil izključen radi žalitve sodnika, temveč radi tega, ker se je po neki sodnikovi odločitvi prijel za glavo. (Tudi to je lahko žaljivo. Op. ur.)

NEDELJSKI SPORED V MARIBORSKEM OKROŽJU

V nedeljo so v mariborskem okrožju na sporedu sledeče nogometne tekme: Železničar:Maribor, Železničar:Maribor (rez.), Rapid:Slavija, Rapid:Slavija (rez.), ki bi se bile morale odigrati že poprej, pa so bile preložene, ker jih oblasti niso dovolile.

s. Na listi strelcev za državno prvenstvo vodi po zaključenem jesenskem državnem prvenstvu Matošić II (Hajduk) z 11 goli, slede mu Petrović (Jugoslavija) z 10, Kacijan (HAŠK) z 9, Glišović (BSK) in Rajlić (Slavija S.) z 8, Wölfl in Lešnik (oba Gradijski Z.) in Pavletić (Slavija V.) s 7 goli itd. Izmed igralcev Ljubljane sta po tri gole dosegla Erber in Gruntal

Šah

Velemojstrski turnir „Avro“

V Amsterdamu so bile odigrane nekatere prekinjene partije, s čimer se je stanje v tabeli nekoliko razčistilo. Kot je bilo pričakovati, je Reshewsky z odlično igro premagal Finea, ki je tako utrpel na turnirju že drugi poraz. Fine sedaj ni več sam v vodstvu; pridružil se mu je Benjamin turnirja Pavel Keres, ki doslej edini še ni izgubil nobene partije ter ima najlepše šanse za prvo mesto. Navidežno izgubljeno končnico proti Reshewskemu je dr. Aljehin na čudežen način še rešil v remis. Remis je tudi končala partija Botvinnik:Keres.

Trenutno stanje: Fine in Keres 6½, Botvinnik 5 (1), dr. Aljehin in Capablanca 5, Reshewsky 4½ (1), dr. Euwe 3½ in Flohr 3.

Partije z „Avro“ turnirja

Francoska otvoritev.

(9. kolo v Arnhemu 19. nov.)

Beli: dr. Aljehin Črni: Capablanca
1. e4, e6 2. d4, d5 3. Sd2, Sf6 4. e5,

Sf4 5. Ld3, c5 6. c3, Sc6 7. Se2, Db6 8. Sd3, cxd4 9. cxd4, Lb4+ 10. Kf1, Le7 11. a3, Sf8 12. b4, Ld7 13. Le3, Sd8 14. Sc3, a5 15. Sa4, Da7 16. b5, b6 17. g3, f5 18. Kg2, Sf7 19. Dd2, h6 20. h4, Sh7 21. h5, Sfg5 22. Sh4, Se4 23. Db2, Kf7 24. f3, Sg5 25. g4, fxd4 26. Lg6+, Kg8 27. f4, Sf3 28. Lxh7+, Txxh7 29. Sg6, Ld8 30. Tacl, Le8 31. Kg3, Df7 32. Kxg4, Sh4 33. Sxh4, Dxxh5+ 34. Kg3, Df7 35. Sf3 in Capablanca je izgubil igro, ker je prekoračil čas. Partija pa je bila tudi brez tega izgubljena. Tako je torej dr. Aljehin čestital velikemu Kubancu za 50. rojstni dan!

Katalonska obramba

(9. kolo v Arnhemu 19. nov.)

Beli: Flohr Črni: dr. Euwe
1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. g3, d5 4. Lg2, dxc4 5. Da4+, Sd7 6. Sd2, c5 7. Sxc4, Le7 8. dxc5, Lxc5 9. Sf3, 0—0 10. 0—0, Sb6 11. Db3, Ld7 12. Sxb6, axb6 13. Se5, La4 14. Dd3, De7 15. Le3, Ta8 16. Lxc5, bxc5 17. Dc3, Sd5 18. Dcl, Dc7 19. Sc4, Lc6 20. Tfd1, Sb4 21. a3, Txd1 22. Dxd1, Td8 23. Dcl, Sa6 24. Lxc6, Dxc6 25. De1, Da4 26. Se3, h6 27. Td1, Td4 28. Td2, Da5 29. Sf1 in remis.

Slava 45. pešpolka

LEPO USPELA PROSLAVA OB 20-LETNICI OSVOBOJENJA

Letošnja vsakoletna slava 45. pešpolka je bila še posebno svečana in je potekla v znamenju proslave 20-letnice osvobojenja ter novembrskih dogodkov, ko je pogumni general Maister s svojimi soborci definitivno odločil usodo Maribora. Na okusno okrašenem dvorišču karsne v Melju se je poleg postrojenih čet zbrala velika množica meščanov ter zastopnikov oblasti in organizacij. Domačin slave je bil polkovni komandant polkovnik g. Marko Božović. Med gosti smo opazili generala g. Stanojloviča, župana dr. Juvana, okrajna načelnika g. dr. Šiško in g. Ajleca, zastopnika škofa stolnega prošta dr. Vrabla, predsednika sodišča g. Hudnika, šefa drž. tožilstva dr. Zorjana, šefa policije dr. Trstenjaka, šefa obmejne policije g. Krajnoviča, šefa davčne uprave g. Severja, upravnika kaznilnice dr. Vrabla, starosto mariborske so-

kolske župe dr. Goriška, Maistrove borbe sta zastopala dr. Dolar in Malenšek, dobrovoljce šol. uprav. Grčar, gasilstvo in lovce ravnatelj g. Pogačnik, Tujsko-prometno zvezo ravnatelj g. Loos.

Po verskih obredih, ki so jih opravili prota g. Ivošević, župnik g. Zavadlal in za muslimane Halil Imamović iz Ljubljane, je bilo tradicionalno rezanje kolača. Nato je bil strumen defile mimo tribune, na kateri so bili zbrani častni gostje in predstavniki oblasti in korporacij. Gostom je bila prirejena zakuska. Letošnja polkovna slava je potekla ob spominih na one dni, ko je naša junaška vojska neustrašeno očistila našo slovensko zemljo, nad katero je potem v tistih dneh zažarela svoboda in oznanila narodu, da je prost in si bo poslej sam pisal in krojil svojo usodo.

S sodišča

Pretep zaradi ene same ženske

Na Veliko soboto, ko utihnejo žage in kovačije ob Lobnici, ko graščina preneha s splavljenjem lesa po riži, ko utihnejo sekire po smolniških gozdovih in vpitje ter preklinjanje po lobniški grabi, takrat, ko dobijo »holcarje«, »furmani« in kovači plačo, takrat vselej zaživi Smidhoferjeva gostilna v Lobnici, kakor če bi božje sonce posijalo spomladi na mravljisce. Oglasi se pohorska harmonika in gostilna je polna kakor panj, ki roji.

Tudi na letošnjo Veliko soboto je bilo tako. Pri Smidhoferju so sedeli Južef Turk, neki Zorc, neki Gerželj, 30-letni tesar s Smolnika Janez Obrez in Marija Obrezova. Pili so vse popoldne do mraka. Takrat pa je stopil v krčmo 23-letni kovaški pomočnik Josip Kladnik z Lobnice, se razgledal po omizju in omenil: »Toliko dedcev, pa ena sama babal.« Zorc se je dvignil in zavpil: »Smrka-več!»

Za mlado, pijano in praznično razpoloženo kri je bilo to dovolj. Kladnik je zgrabil za stol. Nastal je splošen pretep, v katerem se je dogajalo nekako tako, kakor je zapel Zupančič o hudiču in belokranjskih kvartopircih, ki so se zasedeli pri kartah, namesto da bi odšli k maši: »Nihče ni namerjal dolgo: kar po hrbtu in po glavi.«

Zaradi te žalostne Velike sobote, ki je nastala žalostna zgolj zaradi ene same ženske, so morali sesti na zatožno klop štirje: Mihael Škof, oženjeni kovač s Smolnika, Avgust Lončarič, 27-letni kovaški pomočnik z Lobnice in že omenjena Kladnik in Obrez. Škof je obtožen, da je s stolom zlomil Turku levo roko in tako napravil prestopok zoper življenje in telo. Lončarič in Kladnik pa bi naj sporazumno prizadejala prav tako s stolom nekaterim po obrazu odrtine in podplutbe. Obrez pa je mahal ko divji z nožem in prerezal k sreči Lončariču samo suknjo ter tako oviral druge zoper osebno varnost in prostost.

Na razpravi, ki se je vršila pred senatnim predsednikom dr. Čemerjem, sta bila obsojena Lončarič in Kladnik vsak na 7 dni zapora, pogojno za dobo dveh let. Škofa pa je bil oproščen vsake krivde, ker se je sodišče prepričalo po izpovedbah priča, da je prišel Škofa samo mirit. Bolnišnica, OUZD in Obrez pa so se zavrnili glede odškodnine na civilno pravdno pot.

Dekle je hotel razrezati

Egon Turk, 30-letni samski trgovec v Mariboru, živi kljub temu, da se je pregrešil proti paragrafoma 243-47 k. z. (da je imel nedovoljeno razmerje z nekim mlajšim krojačem) še z dvema ženskama: z neko Amalijo L. in z Romano Rudl, s katero ima celo nezakonskega otroka.

Ko se je z zadnjo letos marca spril, jo je zvalil s pomočjo nekega fanta v stanovanje svoje matere v Razlagovi ulici. Tam je začel vpitj nad njo, ji med drugim očitali nezvestobo, nazadnje jo je pa nagnal v sobo, jo udaril s pestjo ter zaklenil. Z veže ji je grozil, da ne bo šla srečna iz sobe in da jo bo razrezal.

Vsa prestrašena ženska je bila toliko prisebna, da je potihlo poklicala po neki deklici na ulici stražnika, ki jo je končno rešil neprostovoljnega jetništva. Turk je vpil na Rudlovo še vpricho stražnika ter ji grozil, da jo bo ubil. Hotel jo je napasti, kar je pa stražnik preprečil. Turk se izgovarja s pljanostjo.

Obtoženi Egon Turk je bil obsojen za svoja protizakonita dejanja na 5 mesecev in 15 dni strogega zapora.

Gospodarju prodajal gospodarjevo vrhnje. Mladi Štefan A. je bil mlekarški vajenec pri mlečnem trgovcu Juriju T. v Spodnjem Ksapiu. Vsak večer, preden je odšel spat, je Štefan pripravil na voziček prazne posode. Z njimi je drugo jutro odrlil po vaseh, kjer je zbiral vrhnje od kmetov; pripeljal je potlej tako nabrano vrhnje nazaj h gospodarju in mu ga prodal. To bi bilo vse v redu. Obtožnica pa doži Štefana, da je vsak večer, ko je pripravil prazne posode, postavil med vse 15 litersko posodo, napolnjeno z vrhnjem. To posodo je drugo jutro odpeljal s seboj in jo naslednji dan z drugimi posodami vred prodal gospodarju. Tako je šlo v redu kakih 35 dni od oktobra do novembra lani, ko so prišli Štefanu na sled. 15 litrov vrhnja po 6 din liter in 35 dni je že precejšnja vsota. Trgovec pravi, da je oškodovan za 4000 din. Štefan priznava krivdo, tudi to, da je vzel enkrat 3 kg surovega masla; pravi pa, da je na gornji način ofrnal gospodarja največ za 10 do 12 litrov dnevno. Po njegovem bi mu napravil komaj 3000 din škode.

Štefan A. je bil obsojen na 4 mesece zapora, pogojno za dobo 3 let.

Saharin. Kakor ni človek nikoli na čistem s samim sabo, kar se tiče njegove vesti, tako si prav za prav ni nikoli na čistem kar se tiče paragrafov; saj pravijo, da tudi pravični greši najmanj desetkrat na dan. Ali kakor ljudje nekaterih grehov ne smatrajo več za grehe, prav tako so si skoraj legalizirali nekatero dnevno prestopke. Če imaš na priliko nežigosan vžigalnik ali saharin, ni to nič takega, za to vedo vsi domači, pa tudi sosede. Nihče se nad tem ne spogleduje. Drugače se pač ne da živeti. Hudo nastane samo takrat, če te kdo naznani. To se je zgodilo tudi posestniku S. v Pavlovcih. Živel je, kakor so živeli vsi njegovi sosede, pipo si je nažigal z nežigosanim vžigalnikom, kavo pa si sladi s saharinom. Nekega dne letos aprila pa sta se oglašila pri njem dva podpreglednika finančne kontrole z občinskim odbornikom, ki sta ga poznala in kateremu je bilo zategadelj malo nerodno. Napravili so hišno preiskavo in našli nežigosan vžigalnik in lovsko puško. Kapa se kmet ni nadejal obiska. Da ne bi našli še saharina, je njegova žena, ki je vprav parala neko suknjo z nožem, skočila pokoncu, se pogrnala k omari, vzela iz nje zavitek in hotela zbežati z njim. Pri tej naglici je potegnula mimogrede po podpreglednikovi roki in ga vrezala. Zaradi vsega tega je prišla na zatožno klop.

Terezija Skaza je bila na razpravi oproščena.

Zanimivosti

Siromašni invalid dobil milijonsko dediščino

Nedavno je v Ameriki umrl bogati Judoslovčan Ivan Tolič, ki je zapustil več milijonsko premoženje svojima nečakoma Ivanu in Nikoli Toliču iz Banja Luke. Vest o smrti bogatega strica iz Amerike je napravila siromašnega invalida Ivana Toliča kar preko noči za milijonarja. Ker pa hočejo stričevo premoženje razgrabit ameriški duhovniki, ki so stregli bogatemu bolniku, je Banjalučan Ivan najel pravnega zastopnika, ki mu je pomagal do pravice. Ko so srečnega invalida novinarji vpraševali, kaj bo s tolikim premoženjem, je dejal, da bo tudi odslej živel skromno in delil srečo z domačimi reveži.

× Najnenavadnejše stanovanje na svetu ima pač neki 39letni vrtnar blizu Londona, ki že nekaj let stanuje s svojo ženo in dvema otrokoma v kolibici na kolesih, pritrjeno za parni cestni valjar. Po potrebi se seli z vso družino iz kraja v kraj in opravlja svoj posel. »Vozimo se počasi, toda prijetno, in povsod pridemo pravočasno«, pravi ta mož. »Glavno je, da nas

noben avto ne more povoziti in uničiti, če trčimo z njim«, pravi njegova žena. In družina zadovoljno živi.

× V znamenju časa. V Aldershotu v Angliji je neko ženo povozil tank.

Če ne morem ugrizniti, tudi nikoli ne kažem zob.

Sokolstvo

1. Sokoli jezdec. Danes ob 20. redni letni sestanek. Novinci dobrodošli.

Radio

Četrtek, 24. novembra.

Liubljana: 12 Vsakemu nekaj na ploščah; 13.20 Ivan Magister igra na harmoniko; 18 Vsakemu nekaj igra RO; 20 Skladbe Antona Jakla; 22.15 Duet citer. — Beograd: 17.30 Narodne pesmi; 18 Čelo koncert Ivana Mokranjca; 21.30 Večer popularnih melodij. — Sofija: 13.20 Lahka in plesna glasba; 20 Klavirski koncert Beethovna; 22 Plesna glasba. — Köln: 20.10 Bizetova opera »Carmen«. — Monakovo: 20.10 Leharjeva opereta »Judita«. — Berlin: 19 Plesna glasba. — Rim: 21 Velik simfonični koncert. — Toulouse: 19 Lahka glasba.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 nar; najmanjša priložnost za te oglase je din 6.—. Družbe, orkestri, dopisovanja in ženskovanski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma za vsa poslata v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

2500 DIN

potrebujete, da zaslužite 1000 din mesečno. Pišite na »Anosa, Maribor. Orožnova. 91

ŽELODČNO BOLNI

užijajo z uspehom zdravniško preizkušeno prepečenec samo iz pekarnice Čebokli. 2687

ČASOPISE

domače ter inozemske, in inserate za vse časopise naročate najbolje pri Hinko Sax, Maribor, Grajski trg. 2945

ZASTONJ DOBITE

zanimivo ilustrirano knjigo »Pot do sreče«, ako se obrnete na naslov: Karmah, Zalec. 3143

NAROČITE POHIŠTVO

direktno pri proizvajalcu A. Belak, Frankopanova ul. 23. 3045

Kdor meni (obrtniku)

POSODI

za 3 mesece od 3—5000 din. mu plačam 1000 din obresti pod sigurnim lamstvom. Dopis na upravo »Večernika« pod »Denar«. 3157

ODEJE — KOCE

pernice, puhi, perje, volno, vato, kapok kupite najceneje. — Oglejte si izložbo pri »Obnova«, Jurčičeva 6. 3167

Posest

PRODAM VINOGRAD

sadonosnik in njivo, vse skupaj okoli 7 oralov zemlje in travnik za 3 orale. Garbeis Franc, Vukovje 5, Sv. Marjeta ob Pesnici. 3161

MALO, LEPO POSESTVO

pri Mariboru za 20.000 din naprodaj. Vprašati Maribor, Meljska c. 22. Fajdiga. 3154

HIŠICA Z VRTOM

za 12.000 din naprodaj. Poizvedbe: Vrbancič, Maribor, Lekarniška ul. 9. 3165

Kupim

Kupim vsakovrsten TRGOVSKI INVENTAR. Naslov v upravi. 3158

Stanovanje

Sprejme se poštena gospodična kot

SOSTANOVALKA

Uporaba kuhinje je prosta. Vprašati v trgovini Legat, Meljska cesta. 3155

SOBO

meblirano, strogo separirano, oddam gospodu poceni s 1. decembrom. Naslov v upravi. 3156

Lepa, prazna

SOBA

za oddati. Strossmajerjeva ul. 9. 3162

DVOSOBNO STANOVANJE

oddam. Vojašniška ul. 5. 3168

V najem

HIŠICO

s 1000 m² vrta v G. Radvanju dam v najem za 3 leta. Vprašati pri Gusel August, Gosposka 46. 3159

Službo išče

ŽELIM SLUŽBO

spособen za vsako delo, z dobrim izpričevalom. Dajčman Avgust, Studenci, Obrez na 59. 3160

Mladi

BRIVSKI POMOČNIK išče nameščenja v boljšem salonu za stanovanje in hrano. Nastopiti pri mogel 15.XII. 1938. Vprašati v upravi. 3163

MESTO HIŠNIKA

išče mlad, priden zakonski par. Ponudbe na upravo pod »Hišni red«. 3166

Miklavževa darila

v veliki izbiri priporoča

IVAN KRAVOS, Maribor

Aleks. c. 13

Telefon 2207

Slišim imekovati svoje ime...

Prav nič ni čudno, kajti žene se rade pogovarjajo o meni! Posebno pri tem vremenu! Priporočajo me druga drugi kot najboljšo sredstvo proti rdeči, hrpavi in razpokani koži. To je pa tudi prav, kajti: Le Nivea vsebuje Eucerit, krepilno sredstvo za kožo.